Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Zitting 1981–1982

17 141

Invoeringswet Boeken 3–6 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek (derde gedeelte)

(wijziging van Boek 4)

Nr. 1

KONINKLIJKE BOODSCHAP

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp-Invoeringswet Boeken 3–6 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek (derde gedeelte) – (wijziging van Boek 4).

De toelichtende memorie (en bijlagen), die het Wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's-Gravenhage, 17 oktober 1981 Beatrix

Nr. 2

ONTWERP VAN WET

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben dat het wenselijk is met het oog op de invoering van Boek 4 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek daarin een aantal wijzigingen aan te brengen;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

In Boek 4, zoals vastgesteld bij de Wet van 11 september 1969, Stb. 392, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

TITEL I

Algemene bepalingen

Artikel 4.1.2 wordt gelezen als volgt:

Artikel 2. 1. Wanneer de volgorde waarin twee of meer personen zijn overleden niet kan worden bepaald, worden die personen geacht gelijktijdig te zijn overleden en valt aan de ene persoon geen voordeel uit de nalatenschap van de andere ten deel.

2. Indien een belanghebbende ten gevolge van omstandigheden die hem niet kunnen worden toegerekend, moeilijkheden ondervindt bij het bewijs van de volgorde van overlijden, kan de rechter hem een of meer malen uitstel verlenen, zulks voor zover redelijkerwijs mag worden aangenomen dat het bewijs binnen de termijn van het uitstel kan worden geleverd.

Artikel 4.1.3a vervalt.

Artikel 4.1.3b. Voor de tekst van artikel 4.1.3b wordt het cijfer 1. geplaatst. Toegevoegd wordt een tweede lid, luidende als volgt:

2. Overeenkomsten strekkende tot beschikking over nog niet opengevallen nalatenschappen in hun geheel of over een evenredig deel daarvan, zijn nietig.

Toegevoegd worden twee nieuwe artikelen, luidende:

Artikel 3c. 1. Op verzoek van de schuldenaar kan de rechtbank wegens gewichtige redenen bepalen dat een geldsom die krachtens dit boek of, in verband met de verdeling van de nalatenschap, krachtens titel 7 van Boek 3 is verschuldigd, al dan niet vermeerderd met een in de beschikking te bepalen rente, eerst na verloop van zekere tijd, hetzij ineens, hetzij in termijnen behoeft te worden voldaan. Hierbij let de rechtbank op de belangen van beide partijen; aan een inwilliging kan de voorwaarde worden verbonden dat binnen een bepaalde tijd een door de rechtbank goedgekeurde zakelijke of persoonlijke zekerheid voor de voldoening van hoofdsom en rente wordt gesteld.

2. Een in het vorige lid bedoelde beschikking kan op verzoek van een der partijen, gegrond op ten tijde van die beschikking niet voorziene omstandigheden, door de in het vorige lid genoemde rechtbank worden gewijzigd.

Artikel 3d. In dit boek wordt onder de waarde van de goederen der nalatenschap verstaan de waarde van die goederen op het tijdstip onmiddellijk na het overlijden van de erflater, waarbij geen rekening wordt gehouden met het vruchtgebruik dat daarop krachtens afdeling 4.2A.1 of afdeling 4.2A.2 rust of kan komen te rusten.

TITEL 2

Erfopvolging bij versterf

Artikel 4.2.2. Lid 3 wordt gelezen als volgt:

3. Alleen zij die tot de erflater in familierechtelijke betrekking stonden, worden tot de in de vorige leden genoemde bloedverwanten gerekend.

Artikel 4.2.3. De leden 3 en 4 worden vervangen door een nieuw lid 3, luidende:

3. Het erfdeel bij versterf van een halfbroer of halfzuster die naast een of meer ouders, volle broers of zusters, of afstammelingen van een volle broer

of zuster van de erflater erft, is de helft van het erfdeel bij versterf van een volle broer of zuster of, indien geen volle broers of zusters noch afstammelingen van hen erven, ten hoogste de helft van het erfdeel bij versterf van een ouder.

Artikel 4.2.3a vervalt

Na Titel 2 wordt ingevoegd:

TITEL 2A. HET VRUCHTGEBRUIK TEN BEHOEVE VAN DE ECHTGENOOT EN ANDERE RECHTEN BIJ VERSTERF

Afdeling 1. Het vruchtgebruik ten behoeve van de echtgenoot

Artikel 1. 1. De niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot van de erflater heeft van rechtswege het vruchtgebruik van de goederen van diens nalatenschap, voor zover die anderen dan hem toekomen.

2. Het vruchtgebruik strekt zich mede uit over een uitkering van sommenverzekering waarop de erfgenamen als zodanig recht hebben, tenzij dit bij de verzekeringsovereenkomst of bij uiterste wil is uitgesloten.

3. Het vruchtgebruik kan niet worden vervreemd, bezwaard of uitgewonnen.

4. Op de rechtsbetrekking tussen de vruchtgebruiker en de hoofdgerechtigde is artikel 6.1.1.2 van overeenkomstige toepassing.

5. De hoofdgerechtigden en executeurs zijn verplicht tot verschaffing van alle inlichtingen en bescheiden welke de echtgenoot behoeft voor de uitoefening van de taken en bevoegdheden die hem krachtens deze afdeling zijn toegekend.

Artikel 2. 1. De echtgenoot is bevoegd tot beschikking over de aan het vruchtgebruik onderworpen goederen. De artikelen 3.8.4 lid 3, 3.8.6 lid 2, tweede zin, 3.8.6a lid 1, 3.8.8 lid 2 en 3.8.16 lid 2, lid 3 tweede zin en lid 4 zijn niet van toepassing; tot het plegen van het in artikel 3.8.12 lid 1 voorgeschreven overleg is hij niet gehouden.

2. De echtgenoot is niet bevoegd om, zonder medewerking van de hoofdgerechtigde, bij wijze van gift te beschikken over een aan het vruchtgebruik onderworpen goed, behoudens het bepaalde in artikel 3.8.13 lid 3.

Artikel 3. 1. De echtgenoot die uitsluitend of mede krachtens artikel 2 lid 1 over een goed mag beschikken, is bij uitsluiting bevoegd tot uitoefening van het aan het goed verbonden stemrecht in een rechtspersoon, tenzij uit de statuten anders volgt.

2. Hij is voorts bij uitsluiting bevoegd tot uitoefening van de andere bevoegdheden die aan de erflater toekwamen en tot de nalatenschap behoren, of die zijn verbonden aan de goederen die aan het vruchtgebruik zijn onderworpen.

Artikel 4. Voert de echtgenoot het bewind over goederen van een onbekwame, die aan het vruchtgebruik zijn onderworpen, dan zijn de artikelen 344, 345 lid 1, 350 lid 2 en 351 van Boek 1 niet van toepassing en niet van overeenkomstige toepassing, en worden bij de toepassing en overeenkomstige toepassing van de artikelen 343 en 356 lid 1 van Boek 1 mede het belang van de echtgenoot en diens uit het vruchtgebruik voortvloeiende bevoegdheden in aanmerking genomen.

Artikel 5. Een door de echtgenoot verleende algemene volmacht strekt zich niet uit tot daden van beschikking over aan het vruchtgebruik onderworpen goederen. Een bijzondere volmacht die in algemene bewoordingen is verleend, strekt zich niet uit tot daden van beschikking, behalve voor zover die volmacht voor een bepaald doel is verleend en de daden van beschikking

dienstig kunnen zijn tot het bereiken van dit doel. Een volmacht tot beschikking over aan het vruchtgebruik onderworpen goederen kan steeds worden herroepen, behalve voor zover onherroepelijkheid is bedongen met betrekking tot handelingen waartoe de echtgenoot verplicht is.

Artikel 6. 1. De aan het vruchtgebruik onderworpen goederen waarover de echtgenoot zonder toestemming of medewerking van de hoofdgerechtigde mag beschikken, kunnen worden uitgewonnen voor zijn schulden die na het overlijden van de erflater uit een rechtshandeling zijn ontstaan. De vorige zin geldt niet voor schulden uit een gift die de echtgenoot zonder medewerking van de hoofdgerechtigde heeft gedaan.

2. Uitwinning van een aan het vruchtgebruik onderworpen goed wegens een schuld van de echtgenoot is niet toegelaten, indien deze of de hoofdgerechtigde goederen van de echtgenoot aanwijst die voldoende verhaal bieden.

3. De echtgenoot is verplicht tot tijdige waarschuwing van de hoofdgerechtigde tot een goed, indien daarop beslag wordt gelegd of daarover een rechtsgeding is aangevangen.

4. De schuldeisers van de echtgenoot nemen in hun verhaal op de aan het vruchtgebruik onderworpen goederen rang na degenen die verhaal nemen wegens een schuld van de nalatenschap als bedoeld in artikel 4.5.1.3a lid 1.

Artikel 7. 1. De echtgenoot is, behalve voor zover de kantonrechter op verzoek van een erfgenaam hem die bevoegdheid ontzegt, bevoegd tot voldoening van de opeisbare schulden der nalatenschap als bedoeld in artikel 4.5.1.3a lid 1, uit de daartoe behorende goederen naar evenredigheid van het aandeel dat hem en de hoofdgerechtigde tot de aan zijn vruchtgebruik onderworpen goederen toekomt. Op verzoek van de echtgenoot kan de kantonrechter beslissen dat de erfgenamen zijn machtiging behoeven om schulden der nalatenschap uit de daartoe behorende goederen te voldoen. De erfgenamen zijn zonder medewerking van de echtgenoot niet bevoegd tot afstand van een tijdsbepaling die aan een verbintenis is verbonden.

2. Een goed gaat onbelast met het vruchtgebruik op de verkrijger over, indien het wordt uitgewonnen of indien daarover wordt beschikt ter voldoening van een opeisbare schuld der nalatenschap of van een opeisbare schuld van een derde waarvoor dat goed reeds tijdens het leven van de erflater kon worden uitgewonnen. De vorige zin geldt niet, indien de verkrijging van dat goed onder de last van het vruchtgebruik behoort te geschieden.

3. De echtgenoot is met elk der erfgenamen hoofdelijk verbonden tot voldoening van het te diens laste komend deel van de schulden der nalatenschap naar evenredigheid van het gedeelte van diens erfdeel waarop het vruchtgebruik is komen te rusten; de aansprakelijkheid is beperkt tot het bedrag van de waarde van de goederen der nalatenschap waarop het vruchtgebruik is komen te rusten, verminderd met het bedrag der schulden van de nalatenschap dat reeds is voldaan. De vorderingen die de echtgenoot terzake van de voldoening van een schuld krachtens afdeling 6.1.2 op een erfgenaam heeft, worden gelijktijdig met de in artikel 13 bedoelde vordering tot vergoeding opeisbaar.

4. Indien een schuldeiser wegens een schuld der nalatenschap verhaal zoekt op goederen van een hoofdgerechtigde, is deze bevoegd tot aanwijzing van aan het vruchtgebruik onderworpen goederen en, met inachtneming van het vorige lid, van goederen van de echtgenoot, die voldoende verhaal bieden.

5. De echtgenoot moet aan een hoofdgerechtigde alle door deze gewenste inlichtingen omtrent zijn bemoeienis met de nalatenschap verstrekken. Hij legt daaromtrent rekening en verantwoording af, zodra die bemoeienis is beëindigd, en uiterlijk een jaar en zes maanden nadat de nalatenschap is opengevallen; de kantonrechter kan deze termijn, ook na het verstrijken daarvan, op verzoek van de echtgenoot, een of meermalen verlengen.

Artikel 8. 1. Verdeling van de nalatenschap kan slechts worden gevorderd voor aandelen die niet aan het vruchtgebruik zijn onderworpen.

2. Voor het aandeel van de echtgenoot kan slechts verdeling worden gevorderd door hemzelf of door de gezamenlijke erfgenamen wier aandelen aan het vruchtgebruik zijn onderworpen.

3. De bevoegdheid bedoeld in artikel 3.7.1.9 lid 2 komt mede toe aan de echtgenoot die geen deelgenoot is.

4. De bevoegdheid bedoeld in artikel 3.7.2.2b lid 1 komt slechts toe aan een schuldeiser van de echtgenoot en aan een schuldeiser van een erfgenaam wiens aandeel niet met het vruchtgebruik is belast, en slechts voor het aandeel van zijn schuldenaar.

5. De algemene boedelpapieren bedoeld in artikel 3.7.2.6 blijven in bewaring bij de echtgenoot.

6. De bevoegdheden bedoeld in de artikelen 3.7.3.3 en 3a komen mede toe aan de echtgenoot die geen deelgenoot is. Hij is bevoegd op te leggen uit de aan het vruchtgebruik onderworpen goederen.

Artikel 9. 1. De boedelbeschrijving bedoeld in artikel 3.8.4 lid 1, moet binnen een jaar na het openvallen der nalatenschap worden opgemaakt.

2. Hertrouwt de echtgenoot, dan wordt binnen een jaar een nieuwe boedelbeschrijving opgemaakt, waarin de inmiddels ontstane vorderingen van de hoofdgerechtigden tot vergoeding zijn opgenomen.

3. Komt ten gevolge van het overlijden van een eerdere vruchtgebruiker het vruchtgebruik te rusten op goederen waarvan de erflater hoofdgerechtigde was, dan wordt van deze goederen en van de vordering van de erflater volgens artikel 13 binnen een jaar na dat overlijden een boedelbeschrijving opgemaakt.

4. Zijn jaarlijkse opgaven als bedoeld in artikel 3.8.4 lid 4, over een reeks van ten minste drie jaren achterwege gebleven, dan wordt op verzoek van een hoofdgerechtigde een nieuwe boedelbeschrijving opgemaakt, waarin de inmiddels ontstane vorderingen van de hoofdgerechtigden tot vergoeding zijn opgenomen. In dat geval kan artikel 3.8.19 slechts toepassing vinden, indien de echtgenoot niet naar behoren aan de boedelbeschrijving medewerkt.

5. In een boedelbeschrijving en in een jaarlijkse opgave moet bij ieder goed of bij iedere groep bijeen behorende goederen de waarde daarvan worden vermeld; indien slechts een aandeel in een goed aan het vruchtgebruik is onderworpen, moet tevens blijken voor welk deel dat het geval is.

6. Een jaarlijkse opgave mag worden beperkt tot mededelingen omtrent goederen en groepen van bijeenbehorende goederen die in het geheel der aan het vruchtgebruik onderworpen algemeenheid van goederen een bijzondere waarde hebben.

7. De verplichtingen bedoeld in artikel 3.8.5 gelden niet voor de echtgenoot. Niettemin kan de kantonrechter op verzoek van de hoofdgerechtigde hem een zodanige verplichting opleggen, indien hij gedurende drie achtereenvolgende jaren is tekortgeschoten in de nakoming van zijn verplichting tot het doen van jaarlijkse opgaven, en hij niet binnen een redelijke, hem gestelde, termijn deze verplichting alsnog nakomt dan wel overeenkomstig lid 4 aan een boedelbeschrijving heeft medegewerkt.

Artikel 10. 1. Behoort een beroep of bedrijf tot een aan het vruchtgebruik onderworpen vermogen, dan legt de echtgenoot jaarlijks aan de hoofdgerechtigde, in plaats van een opgave daaromtrent als bedoeld in artikel 3.8.4, uiterlijk zes maanden na afloop van het boekjaar, een balans met toelichting over. Uit deze stukken moeten blijken het jaarresultaat en het bedrag dat de echtgenoot in het vermogen toekomt; de wijzigingen in dit bedrag gedurende het boekjaar worden toegelicht. Het in de vorige zinnen bepaalde geldt mede, indien de echtgenoot het beroep of bedrijf door een ander laat uitoefenen.

2. Op verzoek van een hoofdgerechtigde kan de rechtbank degene die het beroep of bedrijf uitoefent, bevelen de balans of de toelichting te wijzigen, indien deze geen getrouw, duidelijk en stelselmatig beeld geeft van het vermogen en zijn samenstelling in actief- en passiefposten en van de in de tweede zin van het vorige lid bedoelde gegevens.

Artikel 11. 1. De echtgenoot geeft of laat de in Nederland aanwezige effecten uit de nalatenschap, die aan toonder luiden of in de prijscourant van een beurs zijn opgenomen, en waarover hij uitsluitend of mede krachtens artikel 2 mag beschikken, in bewaring bij een aangesloten instelling in de zin van artikel 1 van de Wet giraal effectenverkeer, of opent daarvoor een effectenrekening bij een beleggingsinstelling als bedoeld in artikel 1 onder a van de Wet beleggingsinstellingen.

2. Het vorige lid is mede van toepassing op de effecten, door de hoofdgerechtigde verkregen krachtens een recht dat voortspruit uit een effect waarmede overeenkomstig dat lid is gehandeld.

3. De effecten worden, voor zover zij in gelijke verhouding aan dezelfde personen toebehoren, gezamenlijk geadministreerd en in de administratie der instelling afgescheiden gehouden van de effecten die aan de echtgenoot toebehoren. In de tenaamstelling in de administratie doet de echtgenoot van zijn hoedanigheid blijken.

4. Tenzij bij uiterste wil anders is bepaald, wordt als vrucht van een aandeel aangemerkt hetgeen als dividend of onder een soortgelijke benaming is aangekondigd, onverminderd het bepaalde in de artikelen 88 lid 5 en 197 lid 5 van Boek 2.

5. De instelling zendt de bescheiden die op de effecten betrekking hebben, toe aan de echtgenoot; deze is tot bewaring daarvan verplicht.

6. De echtgenoot moet in de opgave, bedoeld in artikel 3.8.4 lid 4, vermelden de effecten waarop lid 1 van toepassing is, en die hij heeft vervreemd of verworven, met de koersen waartegen dat is geschied, de effecten die hij heeft bezwaard, de uit de effecten voortvloeiende rechten, anders dan het stemrecht, die hij heeft uitgeoefend, en de obligaties die zijn afgelost. Hij kan volstaan met een afschrift van de bescheiden die hij daaromtrent van de instelling heeft ontvangen, voor zover deze die gegevens behelzen.

7. De echtgenoot die niet binnen zes maanden na het ontstaan van het vruchtgebruik de verplichtingen van de eerste twee leden en van de laatste zin van lid 3 is nagekomen, wordt geacht te eigen behoeve over de effecten te hebben beschikt.

Artikel 12. 1. Behalve de goederen bedoeld in artikel 3.8.11 lid 2 worden na het openvallen der nalatenschap slechts de volgende goederen aan het vruchtgebruik onderworpen:

a. registergoederen en aandelen of vorderingen op naam die onder vestiging van vruchtgebruik ten behoeve van de echtgenoot, aan de hoofdgerechtigde worden overgedragen;

b. de effecten die overeenkomstig artikel 11 lid 3 worden opgenomen in de administratie van een instelling als bedoeld in lid 1 van dat artikel, en waarop artikel 3.8.11 lid 2 niet van toepassing is;

c. andere goederen die als zodanig in een opgave of een boedelbeschrijving als bedoeld in artikel 9 worden vermeld;

d. goederen die dienstbaar worden aan een beroep of bedrijf dat de echtgenoot als vruchtgebruiker uitoefent of doet uitoefenen, met uitzondering van registergoederen;

e. de opbrengst van een door de erfgenamen vervreemd goed dat ingevolge artikel 7 lid 2 van het vruchtgebruik wordt ontlast, voor zover zij het bedrag der schuld overtreft;

f. vorderingen tot vergoeding, die in de plaats treden van aan het vruchtgebruik onderworpen goederen, waaronder begrepen vorderingen ter zake van waardevermindering van die goederen.

2. Besteedt de echtgenoot aan het vruchtgebruik onderworpen goederen of de opbrengst daarvan ter verwerving van registergoederen of aandelen op naam, dan draagt hij er zorg voor dat het goed overeenkomstig lid 1 onder a door de hoofdgerechtigde wordt verkregen naar evenredigheid van het te diens laste komend aandeel in de verkrijgingsprijs.

3. De hoofdgerechtigde verkrijgt een effect, genoemd in lid 1 onder b, door de opneming daarvan in de registratie van een instelling, als bedoeld in artikel 11 lid 1, en een goed, genoemd in lid 1 onder c door de vermelding in de opgave of boedelbeschrijving. Van het tijdstip der verkrijging af is het aan het vruchtgebruik onderworpen.

4. De artikelen 3.7.1.1a en 3.8.11 lid 1 zijn slechts van toepassing met betrekking tot de goederen bedoeld in lid 1 onder d en e.

5. Indien de aan het vruchtgebruik onderworpen goederen een algemeenheid van goederen vormen, zijn de in lid 1 bedoelde goederen daarin begrepen.

Artikel 13. 1. De echtgenoot is gehouden tot vergoeding van de waarde van een aan het vruchtgebruik onderworpen goed, dat is vervreemd of uitgewonnen. Hij vergoedt de vermindering van de waarde die een goed heeft ondergaan doordat hij het met een beperkt recht heeft bezwaard of doordat hij het heeft verhuurd of verpacht. Hij is eveneens verplicht tot vergoeding van de waarde van hetgeen hij op een aan het vruchtgebruik onderworpen vordering heeft geïnd. Het voorgaande geldt niet voor hetgeen ten laste komt van de hoofdgerechtigde en voor hetgeen overeenkomstig artikel 8 lid 6, tweede zin, is opgelegd.

2. Blijkt een goed dat volgens een boedelbeschrijving of een opgave als bedoeld in artikel 9 aan het vruchtgebruik onderworpen is geweest, niet meer aanwezig, dan wordt vermoed dat de echtgenoot tot vergoeding is gehouden.

3. Voor de toepassing van lid 1 wordt bij de bepaling van de waarde met het vruchtgebruik geen rekening gehouden.

4. Als grondslag voor de vergoeding geldt de waarde volgens de boedelbeschrijving of jaarlijkse opgave waarin het goed voor het laatst is vermeld, tenzij een andere waarde aannemelijk wordt gemaakt. Is het goed verkocht en blijkt de koopprijs uit een geschrift, dan geldt deze prijs als grondslag, tenzij aannemelijk wordt gemaakt dat die prijs geen redelijke weergave van de waarde op het tijdstip van de verkoop is. Waardevermindering door bezwaring of door verhuur of verpachting wordt beoordeeld naar het tijdstip waarop de vordering tot vergoeding opeisbaar wordt.

5. De vorige leden gelden niet voor de goederen, die dienstbaar zijn aan een beroep of bedrijf dat de echtgenoot als vruchtgebruiker uitoefent of doet uitoefenen, met uitzondering van registergoederen.

Artikel 14. Vanaf het tijdstip waartegen de waarde is bepaald, die als grondslag van een vordering tot vergoeding geldt, wordt het bedrag daarvan vermeerderd met de wettelijke rente, voor zover deze hoger is dan zes procent. Artikel 6.1.9A.8 lid 2 is niet van toepassing.

Artikel 15. 1. De waarde van een goed als bedoeld in artikel 12 lid 1, onder a–c, e en f komt in mindering op de vordering tot vergoeding vanaf het tijdstip waarop het aan het vruchtgebruik is onderworpen.

2. Voor de toepassing van het vorige lid wordt bij de bepaling van de waarde met het vruchtgebruik geen rekening gehouden.

3. Als waarde geldt het bedrag volgens de boedelbeschrijving of jaarlijkse opgave, waarin het goed voor het eerst is vermeld, tenzij een andere waarde aannemelijk wordt gemaakt. Is het goed gekocht en blijkt de koopprijs uit een geschrift, dan geldt deze prijs als grondslag, tenzij aannemelijk wordt gemaakt dat die prijs geen redelijke weergave is van de waarde van het goed op het tijdstip waarop het aan het vruchtgebruik wordt onderworpen.

4. Op de vordering tot vergoeding komt van het tijdstip der voldoening af eveneens in mindering hetgeen ingevolge artikel 7 lid 4 ten laste van de echtgenoot is gekomen.

Artikel 16. 1. Een vordering tot vergoeding wordt opeisbaar bij het einde van het vruchtgebruik, door het faillissement van de echtgenoot en door een hem verleende surséance van betaling.

2. De gezamenlijke vorderingen tot vergoeding gaan bij overlijden van de echtgenoot teniet, voor zover zij tezamen de waarde van zijn nalatenschap overtreffen; voor zoveel nodig ondergaan de vorderingen evenredige vermindering. Onder de waarde der nalatenschap wordt hier verstaan de waarde van de goederen van de nalatenschap, verminderd met de in artikel 4.5.1.3a onder a–d vermelde schulden, anders dan die tot de vergoeding en die welke uit een gift van de echtgenoot voortvloeien.

3. Lijdt een der schuldeisers uit een vordering tot vergoeding meer dan evenredige schade, dan zijn zij wier goederen aan het vruchtgebruik waren onderworpen, verplicht in de vergoeding van dit meerdere naar evenredigheid bij te dragen. Op het verhaal zijn van overeenkomstige toepassing de regels die voor hoofdelijke schuldenaren in hun onderlinge verhouding gelden.

Artikel 17. 1. De erflater kan bij uiterste wil aan de echtgenoot het vruchtgebruik geheel of ten dele ontzeggen of de bevoegdheden die de echtgenoot aan de voorgaande bepalingen ontleent, ontzeggen of beperken. Hij kan daarbij tevens de inhoud van het vruchtgebruik nader regelen, voor zover dit ook bij vestiging van een vruchtgebruik is toegelaten, doch de bevoegdheid die artikel 3.8.8 lid 1 de vruchtgebruiker toekent, kan daarbij niet worden uitgesloten. Tenzij bij de uiterste wilsbeschikking anders is bepaald, houdt een legaat of last, strekkend tot levering van een goed uit de nalatenschap, in de verplichting tot levering van dat goed vrij van het vruchtgebruik.

2. De rechtbank kan beperkingen op de bevoegdheden van de vruchtgebruiker volgens deze afdeling opheffen op verzoek van de echtgenoot, indien het belang van diens verzorging – daaronder begrepen de nakoming van de overeenkomstig artikel 4.2A.2.5 lid 3 op hem rustende verplichtingen – dit vereist.

Artikel 18. 1. De rechtbank kan op verzoek van een hoofdgerechtigde, mits daardoor een zwaarwegend belang van deze wordt gediend, en in vergelijking hiermede het belang van de echtgenoot niet ernstig wordt geschaad:

a. aan die hoofdgerechtigde een goed uit de nalatenschap, al dan niet onder de last van het vruchtgebruik, toedelen;

b. het vruchtgebruik van een of meer goederen beëindigen;

c. aan het vruchtgebruik verbonden bevoegdheden van de echtgenoot beperken of ontzeggen;

d. het vruchtgebruik in het belang van de hoofdgerechtigde onder bewind stellen.

2. Het vorige lid vindt geen toepassing, indien de verzorging van de echtgenoot daardoor in gevaar wordt gebracht.

3. De hoofdgerechtigde kan, indien hij of zijn echtgenoot het beroep of het bedrijf van de erflater voortzet en de daaraan dienstbare goederen krachtens verdeling of krachtens overneming ingevolge artikel 4.5.4.8a verkrijgt of heeft verkregen, de rechtbank verzoeken het vruchtgebruik van de echtgenoot van de erflater op die goederen te beëindigen. De rechter wijst het verzoek slechts af, indien aan de echtgenoot van de erflater geen schadeloosstelling wordt geboden, die, gelet op zijn belangen en op de opbrengst van het beroep of bedrijf, redelijk is.

4. Bij haar beschikking kan de rechtbank nadere regelingen treffen.

5. De hoofdgerechtigde die een verzoek als bedoeld in lid 1 doet, kan op de goederen waarop dat verzoek betrekking heeft, conservatoir beslag leggen; de regels die voor het beslag krachtens artikel 733 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering bij verdeling van een gemeenschap gelden, zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 19. 1. De echtgenoot kan het vruchtgebruik verwerpen, zolang hij het niet heeft aanvaard.

2. De kantonrechter kan op verzoek van een belanghebbende aan de echtgenoot een termijn stellen, waarbinnen deze moet verklaren of hij al dan niet verwerpt; bij gebreke van een verklaring verliest de echtgenoot de bevoegdheid om te verwerpen.

3. De verwerping van het vruchtgebruik moet op ondubbelzinnige wijze geschieden, maar is aan geen vorm gebonden.

4. De verwerping is niet vatbaar voor vernietiging door een schuldeiser op grond van artikel 3.2.11.

Afdeling 2. Andere wettelijke rechten

Artikel 1. 1. Indien de woning die de niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot van de erflater bij diens overlijden bewoont, tot de nalatenschap of de huwelijksgemeenschap behoort of de erflater, anders dan krachtens huur, ten gebruike toekwam, is de echtgenoot jegens de erfgenamen bevoegd tot voortzetting van de bewoning onder gelijke voorwaarden als tevoren gedurende een termijn van zes maanden. De niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot is op gelijke wijze en voor gelijke duur bevoegd tot voortzetting van het gebruik van de inboedel, voor zover die tot de nalatenschap of de huwelijksgemeenschap behoort of de erflater ten gebruike toekwam.

2. Jegens de erfgenamen en de echtgenoot van de erflater hebben degenen die tot diens overlijden met hem een duurzame gemeenschappelijke huishouding hadden, overeenkomstige bevoegdheden met betrekking tot het gebruik van de woning, de daartoe behorende zaken en de inboedel die tot de nalatenschap behoren.

Artikel 2. 1. De erfgenamen zijn verplicht tot medewerking aan de vestiging van een vruchtgebruik op de tot de inboedel behorende zaken ten behoeve van de niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot van de erflater, indien de echtgenoot dit van hen verlangt. Zolang de echtgenoot een beroep op het bepaalde in de vorige zin toekomt, en daarna tot de vestiging van het vruchtgebruik, zijn de erfgenamen niet bevoegd tot beschikking over die zaken, noch tot verhuring of verpachting daarvan; gedurende dat tijdbestek kunnen die zaken slechts worden uitgewonnen voor de in artikel 4 lid 2 genoemde schulden.

2. Het vorige lid is van overeenkomstige toepassing op de legatarissen en de door een testamentaire last bevoordeelden met betrekking tot de door hen als zodanig uit de nalatenschap verkregen roerende zaken die tot de inboedel van de erflater hebben behoord.

Artikel 3. 1. De erfgenamen zijn verplicht tot medewerking aan de vestiging van een vruchtgebruik op goederen van de nalatenschap ten behoeve van de niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot van de erflater, voor zover de echtgenoot daaraan, de omstandigheden in aanmerking genomen, voor zijn verzorging – daaronder begrepen de nakoming van de overeenkomstig artikel 5 lid 3 op hem rustende verplichtingen – behoefte heeft en die medewerking van hem verlangt.

2. Lid 1 is mede van toepassing met betrekking tot hetgeen moet worden geacht in de plaats te zijn gekomen van goederen van de nalatenschap.

3. De voorgaande leden zijn van overeenkomstige toepassing op de legatarissen en de door een testamentaire last bevoordeelden met betrekking tot de goederen die zij als zodanig uit de nalatenschap hebben verkregen.

4. De erflater kan bij uiterste wil goederen aanwijzen die vóór of na andere voor bezwaring met het vruchtgebruik in aanmerking komen.

5. Voor zover de erflater de in het vorige lid toegekende bevoegdheid niet heeft uitgeoefend, komen gelegateerde en krachtens een testamentaire last verkregen goederen slechts voor bezwaring met vruchtgebruik in aanmerking, indien de overige goederen der nalatenschap tot verzorging van de echtgenoot onvoldoende zijn. Voor zover een making is te beschouwen als voldoening aan een natuurlijke verbintenis van de erflater, komt zij pas na de andere makingen voor bezwaring met vruchtgebruik in aanmerking.

6. Voor zover de echtgenoot en degenen die hun medewerking aan de vestiging van het vruchtgebruik moeten verlenen, niet tot overeenstemming kunnen komen over de goederen waarop dit zal komen te rusten, gelast op verzoek van de meest gerede partij de kantonrechter de aanwijzing van die goederen of wijst hij deze zelf aan, rekening houdende naar billijkheid zowel met de belangen van partijen als met het algemeen belang.

7. Bij de bepaling van de behoefte aan verzorging wordt op hetgeen de echtgenoot toekomt, in mindering gebracht hetgeen hij krachtens erfrecht aan goederen uit de nalatenschap had kunnen verkrijgen, met uitzondering van het vruchtgebruik dat hij ingevolge het vorige artikel had kunnen doen vestigen. Voorts komt daarop in mindering hetgeen hij had kunnen verkrijgen uit een sommenverzekering die door het overlijden van de erflater tot uitkering komt.

Artikel 4. 1. Op het vruchtgebruik ingevolge de voorgaande artikelen van deze afdeling is artikel 4.2A.1.18 van toepassing. Overigens kunnen bij de vestiging of daarna bij nadere regeling tussen de echtgenoot en de hoofdgerechtigde of beschikking van de rechtbank op verzoek van een belanghebbende de bepalingen van afdeling 4.2A.1 geheel of ten dele van toepassing worden verklaard.

2. Het vruchtgebruik kan niet worden ingeroepen tegen schuldeisers die zich op de daaraan onderworpen goederen verhalen terzake van schulden als bedoeld in artikel 4.5.1.3a lid 1 onder a–e. De uitwinning is echter niet toegelaten, indien de echtgenoot niet met vruchtgebruik belaste goederen der nalatenschap aanwijst die voldoende verhaal bieden.

3. De rechtsvordering ingevolge de voorgaande artikelen van deze afdeling verjaart door verloop van een jaar en drie maanden na het openvallen der nalatenschap. Zij wordt ingesteld voor de rechtbank van het sterfhuis of, indien de erflater zijn laatste woonplaats niet in Nederland had, voor de rechtbank te 's-Gravenhage.

4. Het recht van de echtgenoot op vestiging van het vruchtgebruik vervalt, indien hij niet binnen een redelijke, hem door een belanghebbende gestelde termijn, en uiterlijk voor de toepassing van artikel 2 zes maanden en voor de toepassing van artikel 3 een jaar na het overlijden van de erflater heeft verklaard op de vestiging van het vruchtgebruik aanspraak te maken.

Artikel 5. 1. Een wettig of natuurlijk kind van de erflater dat de leeftijd van een en twintig jaar nog niet heeft bereikt, kan aanspraak maken op een som ineens, voor zover deze nodig is voor een voldoende verzorging en opvoeding tot het bereiken van die leeftijd.

2. Een niet erkend kind dat de leeftijd van een en twintig jaar nog niet heeft bereikt en voor hetwelk de erflater, zijn vader, hetzij reeds levensonderhoud heeft betaald, hetzij daartoe in rechte betrokken was, of dat niet eerder dan een jaar voor diens overlijden is geboren, heeft recht op een som ineens, voor zover deze nodig is voor een voldoende verzorging en opvoeding tot het bereiken van de genoemde leeftijd. Artikel 394 leden 3 en 4 van Boek 1 is van overeenkomstige toepassing.

3. De som komt het kind niet toe, voor zover de echtgenoot of een erfgenaam van de erflater tot verstrekking van verzorging en opvoeding krachtens de wet is gehouden of de verplichting daartoe is geregeld bij overeenkomst.

4. Op de som ineens komt in mindering hetgeen de rechthebbende had kunnen verkrijgen krachtens erfrecht of krachtens een sommenverzekering die door het overlijden van de erflater tot uitkering komt.

Artikel 6. 1. Een kind, stiefkind, pleegkind, behuwdkind of kleinkind van de erflater dat in diens huishouding of in het door hem uitgeoefende beroep of bedrijf gedurende zijn meerderjarigheid arbeid heeft verricht zonder een voor die arbeid passende beloning te ontvangen, kan aanspraak maken op een som ineens, strekkend tot een billijke vergoeding.

2. Op de som komt in mindering hetgeen de rechthebbende van de erflater heeft ontvangen of krachtens making of sommenverzekering op het leven van de erflater verkrijgt of had kunnen verkrijgen, voor zover dat als een beloning voor zijn werkzaamheid kan worden beschouwd.

Artikel 7. 1. De vordering tot verkrijging van een som ineens wordt zes maanden na het overlijden van de erflater opeisbaar. De rechtsvordering verjaart door verloop van een jaar na het overlijden van de erflater; indien de erflater een echtgenoot achterlaat, is voor degene die krachtens artikel 6 recht op een som ineens heeft, deze termijn verlengd tot een jaar na het overlijden van die echtgenoot.

2. Het recht op een som ineens vervalt, indien de rechthebbende niet binnen een redelijke, hem door een belanghebbende gestelde termijn, en uiterlijk negen maanden na het overlijden van de erflater, heeft verklaard dat hij de som ineens wenst te ontvangen.

3. De sommen ineens bedragen gezamenlijk ten hoogste de helft van de waarde der nalatenschap; voor zoveel nodig ondergaan zij elk een evenredige vermindering. Onder de waarde der nalatenschap wordt in dit en het volgende artikel verstaan de waarde van de goederen der nalatenschap, verminderd met de in artikel 4.5.1.3a–d vermelde schulden.

4. De voldoening van de sommen ineens komt ten laste van het gedeelte der nalatenschap waarover niet bij uiterste wil is beschikt, en vervolgens, zo dit onvoldoende is, van de makingen; artikel 4.3.3.12 lid 2, aanhef en onder a, is op een inkorting van overeenkomstige toepassing.

Artikel 8. Voor zover de waarde der nalatenschap niet toereikend is tot voldoening van hetgeen de echtgenoot, dan wel de echtgenoot en een of meer kinderen gezamenlijk overeenkomstig artikel 3, 5 of 6 toekomt, kan de rechthebbende overgaan tot inkorting van de daarvoor vatbare giften met overeenkomstige toepassing van de artikelen 4.3.3.13 en 14, met uitzondering van artikel 4.3.3.13 lid 1; de artikelen 4.3.3.4a, 6a en 7 zijn van overeenkomstige toepassing. Verkrijgt de rechthebbende ook door deze inkorting niet hetgeen hem toekomt, dan kan hij overgaan tot inkorting van de giften bedoeld in artikel 4.3.3.14 lid 2, alsmede zich verhalen op hetgeen een legitimaris door inkorting heeft verkregen. De echtgenoot verkrijgt door uitoefening van deze bevoegdheden het vruchtgebruik van de geldsom waarvoor de inkorting is geschied of waarvoor hij verhaal heeft genomen.

Artikel 9. Degene aan wie een in de artikelen 3–6 bedoeld recht toekomt, en die geen erfgenaam is, heeft dezelfde bevoegdheden als in artikel 4.3.3.9 aan een legitimaris worden toegekend.

Artikel 10. Bij uiterste wilsbeschikking kan van het in deze afdeling bepaalde niet worden afgeweken.

Afdeling 4.3.1

Uiterste wilsbeschikkingen in het algemeen

Artikel 4.3.1.5 vervalt.

Voor de tekst van **artikel 4.3.1.6** wordt het cijfer 1. geplaatst. Aan het artikel wordt een tweede lid toegevoegd, luidende:

2. Een voorwaarde of last die de strekking heeft de bevoegdheid tot vervreemding of bezwaring van goederen uit te sluiten, wordt voor niet geschreven gehouden.

Afdeling 4.3.2

Wie uiterste wilsbeschikkingen kunnen maken en wie daaruit voordeel kunnen genieten

In **artikel 4.3.2.1** lid 1 wordt in plaats van «achttien» gelezen: zestien.

In **artikel 4.3.2.2** lid 2 wordt in plaats van «een afstammeling van zijn ouders» gelezen: een afstammeling van zijn vader of moeder.

Voor de tekst van **artikel 4.3.2.6** wordt het cijfer 1. geplaatst. De woorden «bedienaars van de godsdienst» worden vervangen door: geestelijk verzorgers.

Toegevoegd wordt een tweede lid, luidende:

2. Ook kan degene die een voor de verzorging of verpleging van bejaarden of geestelijk gestoorden bestemde instelling exploiteert of die daarvan de leiding heeft of daarin werkzaam is, geen voordeel trekken uit de uiterste wilsbeschikkingen, welke zodanig persoon gedurende een verblijf in die instelling te zijnen behoeve heeft gemaakt.

Artikel 4.3.2.8 lid 1 wordt gelezen als volgt:

1. Een uiterste wilsbeschikking die in strijd is met het in de artikelen 4–7 bepaalde, is vernietigbaar. De vernietiging vindt slechts plaats voor zover deze nodig is tot opheffing van het nadeel van degene die zich op de vernietigbaarheid beroept.

Aan het artikel wordt een vierde lid toegevoegd, luidende:

4. Indien een legataris in verband met een krachtens de vorige leden vernietigbaar legaat gehouden is een tegenprestatie te verrichten, is artikel 3.2.17c van overeenkomstige toepassing.

Afdeling 4.3.3 wordt gelezen als volgt:

Afdeling 4.3.3

Legitieme portie

Artikel 1. 1. De legitieme portie van een legitimaris is het gedeelte van de waarde van het vermogen van de erflater, waarop de legitimaris in weerwil van giften en uiterste wilsbeschikkingen van de erflater aanspraak kan maken.

2. Legitimarissen zijn de afstammelingen van de erflater die door de wet als erfgenamen tot zijn nalatenschap worden geroepen, hetzij uit eigen hoofde, hetzij bij plaatsvervulling met betrekking tot personen die op het ogenblik van het openvallen der nalatenschap niet meer bestaan of die onwaardig zijn.

3. De legitimaris die de nalatenschap verwerpt, verliest zijn recht op de legitieme portie, tenzij hij bij het afleggen van de verklaring bedoeld in artikel 4.5.2.2, tevens verklaart dat hij zijn legitieme portie wenst te ontvangen.

Artikel 2. 1. De legitieme portie van een kind van de erflater bedraagt een breukdeel van de waarde waarover legitieme porties worden berekend, gedeeld door het aantal in artikel 4.2.2 lid 1 onder a genoemde, door de erflater achtergelaten personen. Dat breukdeel is:

a. indien de erflater één kind achterlaat, een half;

b. indien hij twee kinderen achterlaat, tweederden;

c. indien hij drie of meer kinderen achterlaat, drievierden.

2. Afstammelingen van een kind van de erflater dat op het ogenblik van het openvallen van de nalatenschap niet meer bestaat, worden voor de toepassing van het eerste lid tezamen als een door de erflater achtergelaten kind geteld. Afstammelingen van een kind van de erflater die legitimaris zijn, kunnen ieder slechts voor hun deel opkomen.

Artikel 4. De legitieme porties worden berekend over de waarde van de goederen der nalatenschap, welke waarde wordt vermeerderd met de bij deze berekening in aanmerking te nemen giften en verminderd met de in artikel 4.5.1.3a onder a–c en e vermelde schulden.

Artikel 4a. 1. Voor de toepassing van deze afdeling worden giften gewaardeerd naar het tijdstip van de prestatie, behoudens het in de volgende leden bepaalde. Met een mogelijkheid dat de erflater de gift had kunnen herroepen wordt geen rekening gehouden.

2. Giften waarbij de erflater zich het genot van het geschonkene gedurende zijn leven heeft voorbehouden, en andere giften van een voordeel bestemd om pas na zijn overlijden ten volle te worden genoten, worden geschat naar de waarde onmiddellijk na zijn overlijden. Hetzelfde geldt voor giften van prestaties die de erflater bij zijn overlijden nog niet had verricht, met dien verstande dat met deze giften, evenals met de uit dien hoofde nagelaten schulden, geen rekening wordt gehouden voor zover de nalatenschap niet toereikend is. Een gift die bestaat in de aanwijzing van een begunstigde bij sommenverzekering, wordt in aanmerking genomen tot haar waarde overeenkomstig artikel 7.3.12c.

3. Giften, bestaande in de vervreemding van een goed door de erflater tegen verschaffing door de wederpartij van een aan het leven van de erflater gebonden recht, worden gewaardeerd als een gift van dat goed, verminderd met de waarde van de door de erflater ontvangen of hem bij zijn overlijden nog verschuldigde prestaties, voor zover deze niet bestonden in genot van dat goed.

Artikel 5. Bij de berekening van de legitieme porties worden de volgende door de erflater gedane giften in aanmerking genomen:

a. giften die kennelijk gedaan en aanvaard zijn met het vooruitzicht dat daardoor legitimarissen worden benadeeld;

b. giften die de erflater gedurende zijn leven te allen tijde had kunnen herroepen of die hij bij de gift voor inkorting vatbaar heeft verklaard;

c. giften van een voordeel, bestemd om pas na zijn overlijden ten volle te worden genoten;

d. giften, door de erflater aan een afstammeling gedaan, mits deze of een afstammeling van hem legitimaris van de erflater is;

e. andere giften, voor zover de prestatie binnen vijf jaren voor zijn overlijden is geschied.

Artikel 6a. Giften ten laste van een gemeenschap van goederen of van een deelgenootschap, waarin de gever ten tijde van de gift gehuwd was, worden, behalve indien artikel 7.3.12c van toepassing is, voor de toepassing van deze afdeling geacht door ieder der echtgenoten voor het te zijnen laste komende deel te zijn gedaan.

Artikel 7. Voor de toepassing van deze afdeling worden niet als giften beschouwd:

a. giften aan personen ten aanzien van wie de erflater moreel verplicht was bij te dragen in hun onderhoud tijdens zijn leven of na zijn dood, voor zover zij als uitvloeisel van die verplichting zijn aan te merken en in overeenstemming waren met het inkomen en het vermogen van de erflater;

b. gebruikelijke giften voor zover zij niet bovenmatig waren.

Artikel 8. 1. De waarde van giften, door de erflater aan een legitimaris gedaan, komt in mindering van diens legitieme portie.

2. Voor de toepassing van het vorige lid worden giften aan een afstammeling die legitimaris zou zijn geweest indien hij de erflater had overleefd of niet onwaardig was geweest, aangemerkt als giften aan de van hem afstammende legitimarissen, naar evenredigheid van hun legitieme portie.

3. Met een gift wordt gelijkgesteld hetgeen een legitimaris om niet verkrijgt of kan verkrijgen uit een door deze of diens echtgenoot gesloten sommenverzekering die door het overlijden van de erflater tot uitkering komt, tenzij aan het vermogen van de erflater niets is onttrokken.

Artikel 8a. De waarde van al hetgeen een legitimaris krachtens erfrecht verkrijgt, komt in mindering van zijn legitieme portie.

Artikel 8aa. De waarde van hetgeen een legitimaris als erfgenaam kan verkrijgen, komt ook in mindering van zijn legitieme portie wanneer hij de nalatenschap verwerpt, tenzij

a. de goederen onder een voorwaarde, een last of een bewind zijn nagelaten, of

b. ten laste van de legitimaris legaten zijn gemaakt die verplichten tot iets anders dan betaling van een geldsom of overdracht van goederen der nalatenschap,

en de verwerping binnen drie maanden na het overlijden van de erflater geschiedt.

Artikel 8ab. 1. De waarde van een legaat aan een legitimaris van een bepaalde geldsom of van niet in een vorderingsrecht bestaande goederen der nalatenschap komt ook in mindering van zijn legitieme portie wanneer hij het legaat verwerpt, tenzij

a. het legaat onder een voorwaarde, een last of een bewind is gemaakt, of

b. ten laste van de legitimaris sublegaten zijn gemaakt die verplichten tot iets anders dan betaling van een geldsom, of

c. het legaat later dan zes maanden na het overlijden van de erflater, of indien de legitimaris mede-erfgenaam is, pas na de verdeling der nalatenschap opeisbaar wordt, of

d. het legaat ten laste komt van een of meer erfgenamen wier erfdelen ontoereikend zijn om het legaat daaruit te voldoen,

en de verwerping binnen drie maanden na het overlijden van de erflater geschiedt.

2. Heeft de erflater de in artikel 4.4.2.7a, lid 2 bedoelde bevoegdheid ontzegd aan een legitimaris, dan kan deze het legaat binnen drie maanden na het overlijden van de erflater verwerpen, zonder dat de waarde ervan in mindering komt van zijn legitieme portie.

Artikel 8b. 1. De contante waarde van een aan een legitimaris ten laste van een of meer der overige legitimarissen gemaakt legaat van een in termijnen te betalen geldsom komt ook bij verwerping in mindering van zijn legitieme portie, indien in de uiterste wil is vermeld dat zonder deze beschikking de voortzetting van een beroep of bedrijf van de erflater door een of meer der overige legitimarissen in ernstige mate zou worden bemoeilijkt.

2. Is de vermelde grond onjuist, dan kan de legitimaris binnen drie maanden na het overlijden van de erflater verklaren dat hij betaling van de contante waarde ineens verlangt. Degene die de juistheid van de grond staande houdt, moet haar bewijzen. Is de opgegeven grond juist, doch laat deze een snellere afbetaling toe, dan kan de rechter de verbintenis uit het legaat in die zin wijzigen.

3. Indien de legitimaris zulks binnen drie maanden na het overlijden van de erflater verzoekt, kan de kantonrechter de met het legaat belaste personen bevelen zekerheid te stellen; de kantonrechter stelt het bedrag en de aard van de zekerheid vast. Wordt daaraan niet voldaan binnen de door de kantonrechter daarvoor gestelde termijn, dan komt het legaat niet in mindering van zijn legitieme portie indien de legitimaris het alsnog verwerpt.

Artikel 8g. 1. De waarde van hetgeen een legitimaris krachtens erfrecht onder bewind kan verkrijgen, komt ook bij verwerping in mindering van zijn legitieme portie, indien het bewind is ingesteld op de in de uiterste wil vermelde grond:

a. dat de legitimaris ongeschikt of onmachtig is in het beheer te voorzien, of

b. dat zonder bewind de goederen hoofdzakelijk diens schuldeisers zouden ten goede komen.

2. De legitimaris die de nalatenschap of het legaat heeft aanvaard is gedurende drie maanden na het overlijden van de erflater bevoegd de juistheid van de opgegeven grond te betwisten; alsdan moet degene die haar staande houdt haar bewijzen. Is de opgegeven grond juist, doch rechtvaardigt dit de door de erflater vastgestelde regels van het bewind niet, dan kan de rechter die regels wijzigen of zelfs ten dele opheffen.

3. Is de vermelde grond onjuist, dan kan de legitimaris binnen een maand nadat de uitspraak waarbij de onjuistheid is vastgesteld, in kracht van gewijsde is gegaan, schriftelijk aan de bewindvoerder verklaren dat hij zijn legitieme in geld wenst te ontvangen. De bewindvoerder maakt daartoe het onder bewind gestelde met overeenkomstige toepassing van artikel 4.4.6.3c voor zover nodig te gelde; het restant van de goederen keert hij uit aan degenen aan wie deze zouden zijn toegekomen indien de legitimaris de nalatenschap of het legaat had verworpen.

4. Staan goederen onder bewind waarvan de waarde krachtens artikel 8 in mindering van de legitieme komt, dan is lid 3 van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de aldaar bedoelde verklaring binnen drie maanden na het overlijden van de erflater moet worden afgelegd. Indien de akte waarbij het bewind is ingesteld, een grond als bedoeld in lid 1 vermeldt, zijn de leden 2 en 3 van overeenkomstige toepassing.

5. Bij de vaststelling van de op de legitieme portie toe te rekenen waarde wordt met het bewind slechts rekening gehouden, indien de vermelde grond onjuist is verklaard doch de legitimaris geen gebruik maakt van de hem in lid 3, eerste zin, verleende bevoegdheid.

Artikel 8ga. Bij de vaststelling van de waarde van hetgeen overeenkomstig de artikelen 8–8g op de legitieme portie in mindering komt, wordt geen rekening gehouden met het vruchtgebruik dat daarop krachtens afdeling 4.2A.1 of afdeling 4.2A.2 rust of kan komen te rusten.

Artikel 8h. De in de artikelen 8aa, 8ab lid 1, laatste zinsnede, en lid 2, 8b leden 2 en 3 en 8g leden 2 en 4 bedoelde termijnen kunnen door de kantonrechter een of meermalen op grond van bijzondere omstandigheden worden verlengd, zelfs nadat de termijn reeds was verlopen. Tegen de beschikking houdende verlenging is geen hogere voorziening toegelaten.

Artikel 9. 1. Een legitimaris die niet erfgenaam is, kan tegenover de erfgenamen en met het beheer der nalatenschap belaste executeurs aanspraak maken op inzage en een afschrift van alle bescheiden die hij voor de berekening van zijn legitieme portie behoeft; zij verstrekken hem desverlangd alle daartoe strekkende inlichtingen.

2. Op zijn verzoek kan de kantonrechter een of meer der erfgenamen en met het beheer der nalatenschap belaste executeurs doen oproepen ten einde de deugdelijkheid van de boedelbeschrijving in tegenwoordigheid van de verzoeker onder ede te bevestigen.

Artikel 11. 1. Legitimarissen die daarop aanspraak maken, hebben terzake van hetgeen hun met inachtneming van de artikelen 8–8ga als legitieme portie toekomt, een vordering in geld op de gezamenlijke erfgenamen.

2. De erfgenamen zijn niet verplicht de vorderingen te voldoen, voorzover deze tezamen de waarde der nalatenschap te boven gaan; voor zoveel nodig ondergaan de vorderingen elk een evenredige vermindering. Onder de waarde van de nalatenschap wordt hier verstaan de waarde van de goederen van de nalatenschap, verminderd met de in artikel 4.5.1.3a onder a–e vermelde schulden.

3. De vorderingen worden zes maanden na het overlijden van de erflater opeisbaar.

4. Indien de echtgenoot van de erflater een vruchtgebruik heeft krachtens afdeling 4.2A.1 of afdeling 4.2A.2, worden de vorderingen opeisbaar op het tijdstip dat het vruchtgebruik eindigt, behoudens voorzover de nalatenschap of de vorderingen van het vruchtgebruik zijn vrijgesteld. Indien de nalatenschap kan worden belast met een vruchtgebruik krachtens afdeling 4.2A.2

worden zij opeisbaar op het tijdstip dat komt vast te staan dat het vruchtgebruik niet zal ontstaan. De vorderingen worden tevens opeisbaar ingeval van faillissement van de echtgenoot en van een hem verleende surséance van betaling.

5. Indien tijdens de duur van het vruchtgebruik de waarde van de daaraan onderworpen goederen zich wijzigt, wijzigt zich ook het bedrag der vorderingen van legitimarissen voor zover die niet opeisbaar zijn. Daartoe wordt dit bedrag uitgedrukt in een percentage van die waarde aan het begin van het vruchtgebruik; aan het einde daarvan wordt het bedrag gesteld op het zelfde percentage van de waarde der alsdan aan het vruchtgebruik onderworpen goederen, vermeerderd met het percentage over het bedrag der vorderingen bedoeld in artikel 4.2A.1.13.

6. Het recht op de legitieme portie vervalt, indien de legitimaris niet binnen een hem door een belanghebbende gestelde redelijke termijn, en uiterlijk vijf jaren na het opeisbaar worden van de vordering, heeft verklaard dat hij zijn legitieme portie wenst te ontvangen.

7. Een vordering die ingevolge lid 4, tweede zin, opeisbaar zou worden op het tijdstip dat komt vast te staan dat het vruchtgebruik niet zal ontstaan, vervalt negen maanden na het overlijden van de erflater, tenzij de legitimaris binnen die termijn aan diens echtgenoot heeft verklaard dat hij zijn legitieme portie wenst te ontvangen. Artikel 8h is op deze termijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 12. De voldoening van de schulden aan de legitimarissen komt ten laste van het gedeelte der nalatenschap dat niet aan ingestelde erfgenamen toekomt, en vervolgens, zo dit onvoldoende is, van de makingen.

2. Tenzij uit de uiterste wil iets anders voortvloeit, komen alle erfstellingen en legaten gelijkelijk naar evenredigheid van hun waarde voor inkorting in aanmerking, met dien verstande dat .

a. voorzover een making is te beschouwen als voldoening aan een natuurlijke verbintenis van de erflater, zij pas na de andere makingen voor inkorting in aanmerking komt, en

b. het gedeelte van een making aan een legitimaris, dat zijn legitieme portie niet te boven gaat, pas kan worden ingekort na de andere makingen, de onder a genoemde daaronder begrepen. Alsdan geschiedt de inkorting van dat gedeelte zodanig dat hij en de inkortende legitimaris een zelfde evenredig deel van hun legitieme porties verkrijgen.

Artikel 13. 1. Is hetgeen een legitimaris op grond van het vorige artikel ontvangt, onvoldoende om hem zijn legitieme portie te verschaffen, dan kan hij de daarvoor vatbare giften inkorten, voor zover zij aan zijn legitieme portie afbreuk doen.

2. Voor inkorting vatbaar zijn de in artikel 5 bedoelde giften.

3. Een gift komt voor inkorting slechts in aanmerking, voorzover de legitimaris zijn legitieme portie niet door inkorting van jongere giften kan verkrijgen. Giften van een voordeel bestemd om pas na het overlijden van de erflater ten volle te worden genoten, worden hierbij beschouwd als giften op het tijdstip van zijn overlijden.

4. Het feit dat een vordering van een legitimaris niet opeisbaar is op grond van artikel 11 lid 4, staat niet in de weg aan zijn bevoegdheid tot inkorting.

Artikel 14. 1. Inkorting van een gift geschiedt door een verklaring aan de begiftigde. Deze is verplicht de waarde van het ingekorte gedeelte van de gift aan de legitimaris te vergoeden, voor zover dit niet, alle omstandigheden in aanmerking genomen, onredelijk is.

2. Een gift kan niet worden ingekort voor zover zij in mindering van de legitieme portie van een mede-legitimaris komt.

3. De bevoegdheid van een legitimaris tot inkorting van een gift vervalt na verloop van een hem daarvoor door de begiftigde gestelde redelijke termijn, en uiterlijk vijf jaren na het overlijden van de erflater.

Artikel 15. 1. Na het overlijden van de legitimaris komen zijn bevoegdheden toe aan hen die tot zijn nalatenschap gerechtigd zijn.
2. In geval van faillissement van de legitimaris kunnen zijn bevoegdheden worden uitgeoefend door de curator in het faillissement.
3. De bevoegdheden van een legitimaris kunnen slechts tezamen met zijn erfdeel worden overgedragen.

Afdeling 4.3.4 vervalt.

Afdeling 4.3.5

Vorm van uiterste willen

Toegevoegd wordt een nieuw artikel 4.3.5.1, luidende als volgt:
Artikel 4.3.5.1. Een uiterste wil die bij dezelfde akte door twee of meer personen is gemaakt, is nietig.

In **artikel 4.3.5.4** lid 3, eerste zin, worden de woorden «in tegenwoordigheid van twee getuigen» geschrapt.

Lid 4 wordt gelezen als volgt:
4. Van de bewaargeving en de verklaringen van de erflater maakt de notaris een akte op die door de erflater en de notaris wordt ondertekend.

Artikel 4.3.5.14. Lid 2 wordt gelezen als volgt:
«Een uiterste wil die ten overstaan van een notaris moet worden gemaakt, is nietig, indien de akte van uiterste wil niet door een notaris is ondertekend. Een uiterste wil die aan een notaris in bewaring moet worden gegeven, is nietig, indien een door een notaris ondertekende akte van bewaargeving ontbreekt. Is echter, in dit laatste geval, de akte van uiterste wil door een notaris ondertekend, dan is de uiterste wil vernietigbaar.

Lid 5 vervalt.

Artikel 4.3.5.15 vervalt.

Afdeling 4.4.2

Legaten

Artikel 4.4.2.1. In lid 1 vervallen de woorden «daarbij aangewezen».

Een nieuw **artikel 4.4.2.1a** wordt toegevoegd, luidende:
Artikel 1a. De erflater die het vruchtgebruik van de nalatenschap of van een aandeel daarin legateert, kan daarop de bepalingen van afdeling 4.2A.1 geheel of ten dele van toepassing verklaren.

Artikel 4.4.2.2a. In de eerste zin wordt de zinsnede tussen de komma's gelezen als volgt: alsmede de executeur en de echtgenoot in het geval, bedoeld in artikel 4.2A.1.7.
In de tweede zin wordt «boedelrechter» vervangen door: kantonrechter.

Artikel 4.4.2.3 vervalt.

Artikel 4.4.2.3a vervalt.

Toegevoegd wordt een nieuw artikel 4.4.2.4, luidende:
Artikel 4. 1. Schulden van de nalatenschap uit een legaat of een testamentaire last worden slechts ten laste van de nalatenschap voldaan, indien alle andere schulden van de nalatenschap daaruit ten volle kunnen worden voldaan.

2. Voor zover de nalatenschap niet toereikend is om de schulden uit legaten en lasten te voldoen uit de erfdelen van de erfgenamen op wie zij rusten, worden zij verminderd. Op giften die voor de vermindering als een legaat worden aangemerkt, zijn de artikelen 4.3.3.4a en 4.3.3.6a van overeenkomstige toepassing.

3. Tenzij uit de uiterste wil een andere wijze van vermindering voortvloeit, ondergaan deze verplichtingen alle een evenredige vermindering, met dien verstande dat voor zover de prestatie is te beschouwen als voldoening aan een natuurlijke verbintenis van de erflater, die verplichting pas na de andere voor vermindering in aanmerking komt.

4. Ondanks de vermindering blijven de erfgenamen die met hun gehele vermogen aansprakelijk zijn, gehouden tot voldoening voor het geheel.

Artikel 4.4.2.4b. Voor de tekst van het artikel wordt het cijfer 1. geplaatst. Toegevoegd wordt een tweede lid, luidende:

2. Maakt de legataris geen gebruik van deze bevoegdheid, dan kan de wederpartij er mede volstaan hem de waarde van het ingekorte of verminderde legaat uit te keren.

Artikel 4.4.2.5a. In lid 1 wordt het woord «vordering» vervangen door: verzoek.

Lid 2 wordt vervangen door twee nieuwe leden, luidende als volgt:

2. Bij een wijziging of opheffing neemt de rechter zoveel mogelijk de bedoeling van de erflater in acht.

3. De artikelen 6.5.3.11 lid 1, tweede zin, lid 2 en lid 3 en 6.5.3.12a leden 1 en 2 zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 4.4.2.7a. Lid 3 wordt gelezen als volgt:

3. Degene op wie de schuld uit een legaat van een geldsom rust, komt niet in verzuim door het enkele verstrijken van een voor de voldoening bepaalde termijn.

Toegevoegd wordt een vierde lid, luidende:

4. Op legaten van een geldsom is artikel 4.1.3c van overeenkomstige toepassing.

Afdeling 4.4.3

Testamentaire lasten

Artikel 4.4.3.2. Lid 2 wordt gelezen als volgt:

2. De vervallen verklaring kan door de rechter worden uitgesproken op verzoek van elke onmiddellijk bij de vervallen verklaring belanghebbende.

Artikel 4.4.3.2a. Na het woord «belast» wordt een punt geplaatst; de daaropvolgende zinsnede vervalt.

Artikel 4.4.3.2c vervalt.

Artikel 4.4.3.3 wordt gelezen:

Artikel 3. 1. De rechter kan op verzoek van degene op wie de last rust of op vordering van het openbaar ministerie de last wijzigen of geheel of gedeeltelijk opheffen:

a. op grond van na het overlijden van de erflater ingetreden omstandigheden welke van dien aard zijn dat de ongewijzigde instandhouding van de last uit een oogpunt van de daarbij betrokken persoonlijke en maatschappelijke belangen ongerechtvaardigd zou zijn;

b. op grond dat de last door inkorting of vermindering van de making waaraan zij is verbonden of door vermindering van de last, bezwaarlijk of onmogelijk uitvoerbaar is geworden;

c. in geval de last ingevolge artikel 4.4.3.2a op een ander is komen te rusten dan degene aan wie zij bij de uiterste wilsbeschikking is opgelegd.

2. Bij een wijziging of opheffing neemt de rechter zoveel mogelijk de bedoeling van de erflater in acht.

3. De artikelen 6.5.3.11 lid 1, tweede zin, en lid 3 en 6.5.3.12a leden 1 en 2 zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 4.4.3.3a vervalt.

Afdeling 4.4.4

Stichtingen

Artikel 4.4.4.1. Lid 3 wordt gelezen als volgt:

3. Degene op wie een last om een stichting op te richten rust, kan daartoe op vordering van het openbaar ministerie worden veroordeeld door de rechtbank van het sterfhuis, of indien de erflater zijn laatste woonplaats niet in Nederland had, door de rechtbank te 's-Gravenhage. De rechter kan bepalen, dat het vonnis dezelfde rechtskracht heeft als een in wettige vorm opgemaakte akte van hem die tot de rechtshandeling gehouden is of dat een door de rechter aan te wijzen vertegenwoordiger de handeling zal verrichten.

Afdeling 4.4.5

Makingen onder tijdsbepaling en onder voorwaarde

Aan **artikel 4.4.5.1** wordt een derde lid toegevoegd, luidende:

3. Artikel 4.4.2.1a is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 4.4.5.4. Lid 2 vervalt; de leden 3 en 4 worden vernummerd tot 2 en 3. Het nieuwe lid 2, eerste zin, wordt gelezen als volgt: Voor het overige vinden, zolang de vervulling der voorwaarde onzeker is, de wettelijke voorschriften betreffende het vruchtgebruik, zoals geregeld in titel 8 van Boek 3, overeenkomstige toepassing.

Aan het artikel wordt een nieuw vierde lid toegevoegd, luidende:

4. Artikel 4.4.2.1a is van overeenkomstige toepassing.

Afdeling 4.4.6

Executeurs

Artikel 4.4.6.1. In lid 1 wordt «boedelrechter» vervangen door: kantonrechter.

Lid 3 wordt gelezen: Bij verschil van mening tussen de executeurs beslist op verzoek van een van hen de kantonrechter. Deze kan een verdeling van de werkzaamheden of van het hun toekomende loon vaststellen.

Artikel 4.4.6.2. In lid 1 wordt «boedelrechter» vervangen door: kantonrechter, en «erfgenaam» door: belanghebbende. Toegevoegd wordt een zin, luidende: Tegen deze beschikking is geen hogere voorziening toegelaten.

Lid 2 wordt gelezen als volgt:

2. Handelingsonbekwamen, zij van wie één of meer goederen onder een bewind als bedoeld in titel 19 van Boek 1 zijn gesteld en zij die in staat van faillissement verkeren, kunnen niet executeur worden.

Artikel 4.4.6.3. In lid 1 vervalt de zinsnede «in de zin van artikel 4.5.1.3a». In lid 2 wordt «boedelrechter» vervangen door: kantonrechter.

Artikel 4.4.6.3a. In lid 1 wordt «boedelrechter» vervangen door: kantonrechter.

Artikel 4.4.6.3c. In lid 1 vervalt de zinsnede: «, behoudens het in de artikelen 4.4.2.3 en 4.4.2.3a bepaalde.»

Lid 2 wordt gelezen als volgt:

2. Tenzij de erflater anders heeft beschikt, treedt de executeur omtrent de keuze van de te gelde te maken goederen en de wijze van tegeldemaking zoveel mogelijk in overleg met de erfgenamen en stelt hij, zo bij een erfgenaam bezwaar bestaat tegen een voorgenomen tegeldemaking, die erfgenaam in de gelegenheid de beslissing van de kantonrechter in te roepen. Tegen diens beschikking is geen hogere voorziening toegelaten.

In lid 3 wordt «boedelrechter» vervangen door: kantonrechter.

Artikel 4.4.6.3d vervalt.

Artikel 4.4.6.5. Lid 1 wordt gelezen: de taak van een executeur eindigt in dezelfde gevallen en op dezelfde wijze als die van een bewindvoerder.

Artikel 4.4.6.5a. In lid 2 onder b wordt «boedelrechter» vervangen door: kantonrechter. Toegevoegd wordt een zin, luidende: Tegen deze beschikking is geen hogere voorziening toegelaten.

Na **artikel 4.4.6.5b** wordt een nieuw artikel toegevoegd, luidende:

Artikel 5c. Voor de toepassing van de bepalingen van deze afdeling wordt de echtgenoot van de erflater die een recht van vruchtgebruik heeft krachtens afdeling 4.2A.1 of afdeling 4.2A.2, als een erfgenaam aangemerkt. De bevoegdheden, bedoeld in artikel 5a leden 2 en 3, komen mede aan die echtgenoot toe.

Afdeling 4.4.7 wordt gelezen als volgt:

Afdeling 4.4.7

Testamentair bewind

Artikel 1. 1. Een erflater kan bij uiterste wil bewind instellen over een of meer door hem aan een erfgenaam of legataris nagelaten goederen en over het vruchtgebruik van de echtgenoot krachtens afdeling 4.2A.1.

2. Tenzij de erflater anders heeft bepaald, treedt het bewind in werking op het tijdstip van zijn overlijden. Indien de nalatenschap of het legaat waarbij de goederen zijn nagelaten dan wel het vruchtgebruik wordt verworpen, eindigt het bewind, voor zover het is ingesteld in het belang van degene die de verwerping verricht.

Artikel 1a. 1. Tijdens een bij uiterste wil ingesteld bewind kan de rechthebbende niet zonder medewerking van de bewindvoerder over de onder bewind gestelde goederen beschikken en kunnen daarop slechts de schulden worden verhaald, die de goederen betreffen of daarop krachtens artikel 3.6.1.5b verhaalbaar zijn.

2. Heeft het bewind geen andere strekking dan die bedoeld in de tweede paragraaf van afdeling 3.6.1 of is bij de instelling bepaald dat de rechthebbende over de goederen onder de last van het bewind kan beschikken, dan is in plaats van lid 1 artikel 3.6.1.14e van toepassing.

Artikel 2. 1. Voor zover een bewind over het aandeel van een erfgenaam of legataris in een nagelaten goed wordt ingesteld in het belang van een of meer andere deelgenoten, kan het, wanneer vijf jaren na het overlijden van de erflater zijn verlopen, door opzegging worden beëindigd.

2. Voor zover een bewind is ingesteld in het belang van degene die is bevoordeeld bij een legaat onder opschortende tijdsbepaling of opschortende voorwaarde of bij een testamentaire last, kan het, wanneer dertig jaren na het overlijden van de erflater zijn verlopen, door opzegging worden beëindigd.

3. Voor zover een bewind is ingesteld over aan een erfgenaam of legataris nagelaten goederen in dier voege dat deze daarover slechts overeenkomstig artikel 4.4.7.1a lid 1 kan beschikken, eindigt het bewind door het overlijden van de rechthebbende. Is deze een rechtspersoon, dan eindigt het bewind door ontbinding van de rechtspersoon en kan het in ieder geval door opzegging worden beëindigd, wanneer dertig jaren na het overlijden van de erflater zijn verlopen.

4. De in de vorige leden bedoelde opzegging kan slechts geschieden door de rechthebbende en dat wel schriftelijk en met inachtneming van een termijn van een maand.

Artikel 3. Een bewind als bedoeld in lid 3 van het vorige artikel kan, behalve op de in artikel 3.6.2.2 lid 2 bedoelde grond, door de rechtbank op verzoek van de bewindvoerder ook worden opgeheven, indien aannemelijk is dat de rechthebbende de onder bewind staande goederen zelf op verantwoorde wijze zal kunnen besturen. Na verloop van vijf jaren na het overlijden van de erflater, kan opheffing op deze grond ook op verzoek van de rechthebbende geschieden. Bevoegd is de rechtbank van de woonplaats van de rechthebbende, vast te stellen met inachtneming van artikel 12 leden 1 en 2 van Boek 1.

Afdeling 4.5.1

Algemene bepalingen

Artikel 4.5.1.2. Vóór lid 1 vervalt het cijfer «1.» Lid 2 vervalt.

Artikel 4.5.1.3a wordt gelezen als volgt:

Artikel 3a. 1. Schulden van de nalatenschap zijn:

a. de schulden van de erflater die niet met zijn dood tenietgaan;

b. de kosten van lijkbezorging, voor zover zij in overeenstemming zijn met de omstandigheden van de overledene;

c. de kosten van vereffening van de nalatenschap, met inbegrip van het loon van de vereffenaar;

d. de belastingen die terzake van het openvallen der nalatenschap worden geheven;

e. de sommen ineens waarop krachtens de artikelen 4.2A.2.5 en 6 aanspraak wordt gemaakt;

f. de schulden, terzake van legitieme porties waarop krachtens artikel 4.3.3.11 aanspraak wordt gemaakt;

g. de schulden uit legaten en de tot een uitgave in geld of goed strekkende verplichting uit lasten, welke op een of meer erfgenamen rusten.

2. De volgorde waarin de schulden ten laste van de nalatenschap worden voldaan, wordt bepaald met inachtneming van de artikelen 4.2A.1.16 lid 2, 4.2A.2.7 lid 3, 4.3.3.1l lid 2 en 4.4.2.4.

Artikel 4.5.1.4. In de leden 2 en 3 wordt «boedelrechter» vervangen door: kantonrechter.

Aan lid 2 wordt een zin toegevoegd, luidende: Tegen een toewijzende beschikking is geen hogere voorziening toegelaten.

Aan lid 3 wordt een zin toegevoegd, luidende: Tegen de beschikking is geen hogere voorziening toegelaten.

In **artikel 4.5.1.4a** wordt lid 2 vernummerd tot lid 3. Toegevoegd wordt een nieuw lid 2, luidende als volgt:

2. Een notaris die is betrokken bij de afwikkeling van de nalatenschap, doet zich in het boedelregister inschrijven.

Artikel 4.5.1.5. Lid 2 wordt gelezen:

2. Een schuldenaar die, afgaande op de in een verklaring van erfrecht vermelde feiten, heeft betaald aan iemand die niet bevoegd was de betaling te ontvangen, kan aan degene aan wie betaald moest worden, tegenwerpen dat hij bevrijdend heeft betaald.

Artikel 4.5.1.5a. Lid 1 wordt gelezen als volgt:

1. Een verklaring van erfrecht is een geschrift waarin een notaris een of meer van de volgende feiten vermeldt:

a. dat een of meer in de verklaring genoemde personen, al dan niet voor bepaalde erfdelen, erfgenaam zijn of de enige erfgenamen zijn, met vermelding of zij de erfenis reeds hebben aanvaard;

b. dat al dan niet aan de echtgenoot van de erflater vruchtgebruik van de nalatenschap of van een aandeel daarin of van een of meer daartoe behorende goederen krachtens afdeling 4.2A.1 of afdeling 4.2A.2 toekomt, met vermelding van zijn bevoegdheden;

c. dat al of niet het beheer van de nalatenschap aan executeurs, bewindvoerders of krachtens de derde afdeling van deze titel benoemde vereffenaars is opgedragen, met vermelding van hun bevoegdheden; of

d. dat een of meer in de verklaring genoemde personen executeur, bewindvoerder of vereffenaar zijn.

Afdeling 4.5.2

Aanvaarding en verwerping van nalatenschappen en van legaten

Artikel 4.5.2.2. In lid 2 wordt «boedelrechter» vervangen door: kantonrechter.

Aan lid 2 wordt een zin toegevoegd, luidende: Tegen een toewijzende beschikking is geen hogere voorziening toegelaten.

Artikel 4.5.2.3. In lid 2 wordt «boedelrechter» vervangen door: kantonrechter (twee maal). Toegevoegd wordt een zin, luidende: Tegen de beschikking is geen hogere voorziening toegelaten.

Lid 4 wordt gelezen:

4. Een erfgenaam die nog geen keuze heeft gedaan, wordt geacht beneficiair te aanvaarden, wanneer een of meer zijner mede-erfgenamen door een verklaring beneficiair aanvaarden, tenzij hij alsnog de nalatenschap zuiver aanvaardt of verwerpt binnen drie maanden nadat hij van die beneficiaire aanvaarding kennis heeft gekregen of, indien voor hem op het tijdstip van die beneficiaire aanvaarding een overeenkomstig het tweede lid gestelde of verlengde termijn liep, binnen die termijn. De zuivere aanvaarding kan slechts geschieden op de wijze als bepaald in het eerste lid van het vorige artikel.

Artikel 4.5.2.4. In de leden 1 en 2 wordt «boedelrechter» vervangen door: kantonrechter.

Artikel 4.5.2.4a vervalt.

Artikel 4.5.2.4b. In lid 1 en lid 2 wordt «boedelrechter» vervangen door: kantonrechter.

Artikel 4.5.2.5. Voor de tekst van dit artikel wordt het cijfer 1. geplaatst. Toegevoegd wordt een tweede lid, luidende:

2. Voor de toepassing van de bepalingen van deze en de volgende afdeling inzake vereffening wordt de echtgenoot van de erflater die een recht van vruchtgebruik heeft krachtens afdeling 4.2A.1 of afdeling 4.2A.2, als een erfgenaam aangemerkt, tenzij uit de strekking van de bepalingen anders voortvloeit.

Artikel 4.5.2.5a. Het woord «boedelrechter» wordt vervangen door: kantonrechter.

Toegevoegd wordt een zin, luidende: Tegen de beschikking is geen hogere voorziening toegelaten.

Artikel 4.5.2.5b. In lid 2 wordt «boedelrechter» vervangen door: kantonrechter. Toegevoegd wordt een zin, luidende: Tegen de beschikking is geen hogere voorziening toegelaten.

Artikel 4.5.2.5c. Het woord «boedelrechter» » wordt vervangen door: kantonrechter.

Artikel 4.5.2.6. In lid 1 (twee maal) en in lid 2 wordt «boedelrechter» vervangen door: kantonrechter.

Artikel 4.5.2.7. In lid 2 wordt «boedelrechter» vervangen door: kantonrechter. Toegevoegd wordt een zin, luidende: Tegen de beschikking is geen hogere voorziening toegelaten.

Afdeling 4.5.3

Vereffening van de nalatenschap

Artikel 4.5.3.1. De laatste zinsnede van het onder a bepaalde wordt gelezen als volgt: geschillen dienaangaande worden door de kantonrechter beslist, tegen wiens beschikkingen geen hogere voorziening is toegelaten.

Artikel 4.5.3.5. In de leden 2 en 3 wordt «boedelrechter» vervangen door: kantonrechter. Lid 5 wordt gelezen:

5. Hij wordt op dezelfde wijze en dezelfde gronden als een bewindvoerder ontslagen en door een ander vervangen. Ontslag kan ook door een schuldeiser van de nalatenschap worden verzocht.

Lid 6 wordt gelezen als volgt:

6. De griffier doet de benoeming overwijld in het boedelregister inschrijven. De vereffenaar maakt haar bekend in de Nederlandse Staatscourant en in een of meer bij de benoeming aangewezen nieuwsbladen.

Na artikel 4.5.3.5a wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 5b. 1. Bij de benoeming van een vereffenaar of bij een latere beschikking kan de rechtbank een harer leden tot rechter-commissaris benoemen.

2. Indien een rechter-commissaris is benoemd, worden

a. de overeenkomstig deze afdeling aan de kantonrechter toekomende taken en bevoegdheden door de rechter-commissaris uitgeoefend, tenzij de wet anders bepaalt;

b. de in de artikelen 8 lid 3, 9 lid 5 en 11 lid 1 bedoelde stukken, zo een boedelnotaris ontbreekt, ter griffie van de rechtbank neergelegd.

3. Van de beschikkingen van de rechter-commissaris ingevolge deze afdeling is gedurende vijf dagen hoger beroep op de rechtbank, behoudens voorzover geen hogere voorziening tegen beschikkingen van de kantonrechter is toegelaten.

Artikel 4.5.3.6. In de eerste zin van lid 1 wordt «boedelrechter» vervangen door: kantonrechter. Aan lid 1 wordt een zin toegevoegd, luidende: Indien een rechter-commissaris is benoemd, komt de in de eerste zin bedoelde bevoegdheid, op voordracht van de rechter-commissaris, aan de rechtbank toe.

In lid 2 wordt «boedelrechter» vervangen door: kantonrechter onderscheidenlijk de rechtbank.

Artikel 4.5.3.7. In lid 1 wordt «boedelrechter» vervangen door: kantonrechter.

In lid 2 worden de woorden «De boedelrechter is bevoegd» vervangen door: Indien een rechter-commissaris is benoemd, is deze bevoegd.

Artikel 4.5.3.8. In de leden 2, 3 en 4 wordt «boedelrechter» telkens vervangen door: kantonrechter.

In lid 3 worden de woorden «de rechtbank» vervangen door: het kantongerecht.

Aan lid 4 wordt een zin toegevoegd, luidende: Tegen de beschikking is geen hogere voorziening toegelaten.

Artikel 4.5.3.9. In de leden 1 en 2 wordt «boedelrechter» vervangen door: kantonrechter.

In lid 5 worden de woorden «de rechtbank van het sterfhuis» vervangen door: het kantongerecht.

Artikel 4.5.3.10. In lid 2 wordt «boedelrechter» vervangen door: kantonrechter.

Na «in te roepen» wordt een punt geplaatst. Toegevoegd wordt een zin, luidende: Tegen deze beschikking is geen hogere voorziening toegelaten.

Toegevoegd wordt een vierde lid, luidende:

4. Artikel 3.3.7a is op de vereffenaar van overeenkomstige toepassing.

Artikel 4.5.3.10a wordt als volgt gelezen:

Artikel 10a. Een door de rechter benoemde vereffenaar kan hetgeen uit de nalatenschap aan een legataris is uitgekeerd, binnen drie jaren daarna terugvorderen, voor zover dit nodig is om schulden als bedoeld in artikel 4.5.1.3a onder a–f te voldoen.

Artikel 4.5.3.10b. Voor de tekst van het artikel wordt het cijfer 1. geplaatst. Toegevoegd wordt een tweede lid, luidende als volgt:

2. *Indien iemand met de erflater deelgenoot was in een gemeenschap die* tijdens de vereffening wordt verdeeld, is artikel 56 van de Faillissementswet van overeenkomstige toepassing.

Artikel 4.5.3.11. *In lid 1, eerste zin, worden de woorden «de rechtbank van* het sterfhuis» vervangen door: het kantongerecht. In lid 1, tweede zin, wordt «boedelrechter» vervangen door: kantonrechter.

Aan lid 1 wordt een zin toegevoegd, luidende: Tegen de beschikking is *geen hogere voorziening toegelaten.*

In lid 3 worden de woorden «bij de boedelrechter» vervangen door: bij de kantonrechter of, indien een rechter-commissaris is benoemd, bij de rechtbank.

Artikel 4.5.3.11a vervalt.

Artikel 4.5.3.12. In lid 2 wordt «schuldeisers» vervangen door: schuldeisers van de nalatenschap.

In lid 3 worden de woorden «schuldeisers van de erflater» vervangen door: schuldeisers als bedoeld in artikel 4.5.1.3a onder a–f.

Artikel 4.5.3.13. In de leden 1 en 2 wordt «boedelrechter» vervangen door: kantonrechter.

Aan lid 2 wordt een zin toegevoegd, luidende: Tegen de beschikking is geen hogere voorziening toegelaten.

Artikel 4.5.3.14. De tweede zin van lid 1 wordt gelezen als volgt: De artikelen 57–60 van de Faillissementswet zijn van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de in de artikelen 58 en 60 bedoelde bevoegdheden van de rechter-commissaris, zo terzake van de vereffening geen rechter-commissaris is benoemd, uitgeoefend worden door de kantonrechter; tegen diens beschikkingen is geen hogere voorziening toegelaten.

Toegevoegd wordt een derde lid, luidende als volgt:

3. Op verzoek van een vereffenaar kunnen reeds gelegde beslagen, voor zover dat voor de vereffening nodig is, door de kantonrechter worden opgeheven.

Artikel 4.5.3.16a. In lid 2 wordt «toebedeeld» vervangen door: toegedeeld.

In lid 3 wordt «boedelrechter» vervangen door: kantonrechter. Toegevoegd wordt een zin, luidende: Tegen deze machtiging is geen hogere voorziening toegelaten.

Verdeling van de nalatenschap

Artikel 4.5.4.2
Lid, 1, tweede zin, vervalt.
Lid 2 wordt gelezen als volgt:
2. Ook schulden als bedoeld in artikel 4.5.1.3 lid 1 onder e–g van een erfgenaam aan een mede-erfgenaam worden, voorzover zij bij de verdeling opeisbaar zijn, op verlangen en ten behoeve van de mede-erfgenaam toegerekend op het aandeel van de schuldenaar.

Artikel 4.5.4.3 wordt gelezen als volgt:
Artikel 3. 1. Tenzij de erflater bij de gift of in zijn uiterste wil anders heeft bepaald, is een door de wet geroepen erfgenaam in de nederdalende lijn verplicht ten behoeve van de andere door de wet geroepen erfgenamen de waarde van de hem door de erflater gedane giften in te brengen.
2. De inbreng is verplicht, onverschillig of door de wet geroepen erfgenamen bij versterf of krachtens uiterste wil opvolgen.

Artikel 4.5.4.3a. Na het woord «wordt» wordt ingevoegd: , behalve voor zover artikel 7.3.12c geldt,

Artikel 4.5.4.3b wordt gelezen als volgt:
Artikel 3b. 1. Andere erfgenamen dan erfgenamen in de nederdalende lijn, zijn, onverschillig of zij krachtens de wet of krachtens uiterste wil opvolgen, verplicht ten behoeve van hun mede-erfgenamen de waarde van de hun door de erflater gedane giften in te brengen, voorzover de erflater dit, hetzij bij de gift hetzij in zijn uiterste wil, heeft voorgeschreven.
2. Een bij de gift opgelegde verplichting tot inbreng kan bij uiterste wil worden ongedaan gemaakt.

Artikel 4.5.4.3c vervalt.

Artikel 4.5.4.8. In lid 1 wordt de tweede zin gelezen als volgt: De waarde van de giften wordt berekend op de wijze als uit artikel 4.3.3.4a voortvloeit; deze waarde wordt verhoogd met een rente van zes procent per jaar.
Aan het lid wordt een zin toegevoegd, luidende:
De artikelen 4.3.3.6a en 4.3.3.8 lid 3 zijn van overeenkomstige toepassing.

Toegevoegd wordt een nieuw **artikel 4.5.4.8a,** luidende:
Artikel 8a. Wordt het beroep of bedrijf van de erflater voortgezet door zijn echtgenoot dan wel door een erfgenaam of door diens echtgenoot, dan is deze bevoegd tot overneming van de daaraan dienstbare goederen tegen een passende prijs.

ARTIKEL II

1. Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.
2. Onze Minister van Justitie kan deze wet en andere gedeelten van de Invoeringswetgeving betreffende de Boeken 3–6 nieuw B.W. splitsen en samenvoegen tot de Invoeringswet Boeken 3–6 nieuw B.W., zulks met de daartoe nodige vernummering.

ARTIKEL III

Deze wet kan worden aangehaald als Invoeringswet Boeken 3–6 nieuw B.W. (tweede gedeelte).

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriële departementen, autoriteiten, colleges en ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Justitie,